

▲ De eerste vijf jaar na de transitie luidt het motto bij de gemeente: 'laat duizend bloemen bloeien'

LEAN TRANSITIE IN GEMEENTE OUDE IJSSELSTREEK

Lef in het sociaal domein

Gemeente Oude IJsselstreek *pakt de transitie van Wmo en Jeugdzorg radicaal anders aan*. Met begeleiding van Matthijs Almekinders wordt er 'lean' getransformeerd.

tekst Wouter van den Elsen beeld rgbstock/Kevin Tuck

A

LMEKINDERS IS BEKEND als voormalig bestuursvoorzitter van Sensire en als zorgondernemer. Tegenwoordig adviseert hij de gemeente Oude IJsselstreek, een agglomeratie van dorpskernen met ongeveer 40.000 inwoners, over herinrichting van het sociaal domein. Vernieuwen in de zorg

is iets wat Almekinders met passie doet. Hij herinnert zich het moment waarop hij het idee kreeg voor een nieuw communicatiesysteem voor verzorgenden toen hij nog als zorgondernemer werkte. 'Ik zag een elektricien bij ons thuis bezig met een campinglampje op zijn hoofd. Zo had hij zijn handen vrij om te werken en voldoende licht waar hij keek. Het idee ontstond toen om bovendien, lager opgeleide verzorgen-

den met een draagbaar cameraatje en microfoon uit te rusten zodat zij tijdens hun werk via een livestream begeleiding konden krijgen van verpleegkundigen. Die zouden met meerdere zorgverleners kunnen meekijken en communiceren via het systeem.' Uiteindelijk bleek het project te voortuitstrevend en ging een investering van twintigduizend dollar verloren. 'Maar ook dat is ondernemen. Accepteren dat

niet alles wat je probeert succesvol zal zijn. 'Out of the box' denken kenmerkt Almekinders. Hij participeerde ooit in een bedrijf dat ten tijde van de tekorten verpleegkundigen uit het buitenland in Nederland aan het werk hielp bij verpleeghuizen en mensen thuis, en was de initiator van een tijdregistratietool van Nedap die nu volop wordt ingezet in de zorgsector. 'Na mijn jaren als ondernemer wilde ik een wat normalere werkweek en dichter bij huis werken. Toen gemeente Oude IJsselstreek iemand zocht om nieuwe oplossingen te ontwikkelen en realiseren in het sociaal domein en de interne organisatie te adviseren, was dat voor mij een perfecte match.'

Ambtenaren het gemeentehuis uit Oude IJsselstreek voert de transformatie van Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet uit aan de hand van gecontroleerde experimenten. Hierbij hanteert een enthousiast projectteam de principes van 'Lean Startup'. Dat is een werkwijze die veel wordt ingezet om succesvol nieuwe producten en diensten te ontwikkelen. Het belangrijkste aspect van deze methode is leren door de opzet van kleinschalige projecten die voortdurend aangepast worden naar gelang de ervaringen. Alleen de succesvolle projecten mogen verder groeien. 'Wij werken met Twynstra Gudde samen om de Lean Startup methodologie zo slim mogelijk toe te passen bij onze vernieuwing in het sociaal domein', vertelt Almekinders. 'Een van de ideeën is dat de ambtenaren zoveel mogelijk het gemeentehuis uit moeten om plannen buiten de gebruikelijke context te maken. Bovendien moet bij ieder plan vanaf het begin de gebruiker betrokken zijn en dient elk project kort en helder in gewoon Nederlands uit te leggen zijn.' Volgens Almekinders toont gemeente Oude IJsselstreek lef door op deze manier met de zorghervorming om te gaan. 'Dat komt omdat ze hier echt de noodzaak zien van hervormen. Elders in het land voeren veel gemeenten een soort van lichte variant van het oude systeem in, minus de 25 procent korting vanuit het Rijk. Maar omdat bij ongewijzigd beleid de jaarlijkse macro-zorgkosten zullen blijven stijgen, moet er iets fundamenteel veranderen. Op de oude voet doorgaan is geen houdbare strategie. Dat beseft hier iedereen van gemeenteraadslid tot college van B en W en van ambtenaar tot directeur.'

De methode leidt tot verrassende initiatieven in Oude IJsselstreek. Inmiddels zijn 11 unieke projecten in het sociaal domein van start gegaan.

Mobiele hujsjes vol domotica

Voor een van die projecten heeft de gemeente een chaletbouwer en een zorgorganisatie opdracht gegeven voor de bouw van twee mobiele mantelzorghujsjes die in de tuin geplaatst kunnen worden. Het concept is gezamenlijk ontwikkeld. Het zijn niet zo maar mantelzorghujsjes, maar huizen vol voorzieningen en domotica. Het aanrecht kan bijvoorbeeld omlaag voor mensen met een rolstoel. Een bewoner kan met vaste tillift uit bed geholpen worden en een lichtspoor leidt verwarde mensen bij het opstaan 's nachts naar de badkamer. Bewegings-sensoren en camera's houden de bewoner wanneer nodig en wanneer daarvoor wordt gekozen in de gaten. Daarbij worden voor die persoon onregelmatige slaappatronen gedetecteerd, en opvolging geregeld bij onrust. Zo wordt de mantelzorger 's nachts ontlast. De chalets lijken een grote investering voor een kleinere gemeente. Zorgverzekeraar Menzis wil nog niet meedenken over innovatie, laat staan participeren in de investering. 'Dat bedoel ik met het lef van Oude IJsselstreek. Dat het bestuur snapt dat hiermee juist kosten worden bespaard. Iedere toename of ondersteuning van mantelzorg is welkom. Het idee van de chalets komt rechtstreeks uit de praktijk. Een zorgbehoevend echtpaar woont in een seniorenwoning in een ander dorp dan waar hun volwassen kinderen wonen. Het echtpaar belandt steeds vaker in moeilijke situaties en iedere keer rijden de kinderen de dertig kilometer naar hun ouders om te helpen. De ouders in huis nemen is niet mogelijk en wenselijk, maar de ouders in een mantelzorgwoning in de tuin is wel haalbaar. Zeker als je tussendoor bij wijze van spreken vanaf de bank via de Ipad een keer extra kunt nagaan of alles nog in orde is. Het mooie is dat deze hulpbehoevenden veel minder professionele zorg nodig hebben en langer thuis kunnen blijven. Vanwege de techniek in het

hujsje en de ondersteuning door de thuiszorg en de zeer nabije mantelzorg, scheelt het niet alleen een kamer in het verpleeghuis maar ook een flink aantal uren thuiszorg.'

Op de hei

Met al dit soort nieuwe plannen vraagt de gemeente een flexibele en innovatieve houding van de zorgaanbieders in de regio. Een klein groepje ambtenaren en 'een avontuurlijke zorgaanbieder' zijn een dagdeel 'op de hei gaan zitten'. Dat heeft een nieuwe mengvorm van aanbod in het sociaal domein opgeleverd. 'Voor de continuïteit van zorg gaan we in 2015 verder met dezelfde leveranciers. Die hebben we uitgedaagd om actief mee te doen met onze vernieuwingsplannen. De komende jaren worden we met verdere budgetkortingen geconfronteerd en sluiten we niet uit dat nieuwe, kleinschalige en vernieuwende aanbieders worden gecontracteerd. Dat ligt eraan of hun ideeën beter passen bij ons beleid dan die van de traditionele aanbieders. Voor een aantal onderdelen hebben we een contract met Sensire. Een partij die veel vernieuwt en ver is met Ipad-zorg en dergelijke en zodoende goed bij past bij de verwachtingen van de gemeente.' De grootste uitdaging is op dit moment de jeugdzorg. De gemeente heeft nu nog weinig specifieke kennis op dat gebied, wat de communicatie met de aanbieders bemoeilijkt. 'Als ik naar het aanbod kijk in de jeugdzorg is het te vaak nog volkomen onduidelijk hoe dat tot stand komt. Daar moeten we beter de vinger achter krijgen. Maar ook daar zetten we mooie projecten op, samen met de gebruikers en aanbieders.' In de totaalvisie van Oude IJsselstreek zullen de komende jaren nog volop projecten worden opgezet en beëindigd als ze niet blijken te werken. 'De eerste vijf jaar luidt het motto: "laat duizend bloemen bloeien". Na die periode gaan we convergeren en blijft het nieuwe, bewezen aanbod over. En dan zal je zien dat we het sociaal domein op een echt andere manier hebben geregeld. Samen met innovatieve zorgaanbieders die kwaliteit en maatschappelijk resultaat kunnen leveren voor minder budget.' ■

'Op de oude voet doorgaan is geen houdbare strategie'